

МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
ІЗМАЇЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ ГУМАНІТАРНИЙ УНІВЕРСИТЕТ
ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА СОЦІАЛЬНОЇ РОБОТИ, СОЦІАЛЬНОЇ ПЕДАГОГІКИ ТА
ФІЗИЧНОЇ КУЛЬТУРИ

«ЗАТВЕРДЖЕНО»

Навчально-методичною радою ІДГУ

Протокол № 4 від 15.01 2019 р.

Голова НМР Н. М. Кольцун

РОБОЧА ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

Соціальна педагогіка в постатях

освітній ступінь магістр
(назва освітнього ступеня)

галузь знань 23 Соціальна робота
(шифр і назва галузі знань)

спеціальність 231 Соціальна робота
(код і назва спеціальності (предметної спеціальності або спеціалізації))

освітня програма Соціальна робота. Соціальна педагогіка
(назва освітньої програми)

тип дисципліни вибіркова
(обов'язкова / вибіркова / факультативна)

Ізмаїл - 2019

ПОГОДЖЕНО:

Гарант освітньої програми

 доц. Фурдуй С.Б.
(підпис, ініціали, прізвище)

РЕКОМЕНДОВАНО:

кафедрою соціальної роботи, соціальної педагогіки та фізичної культури
протокол № 5 від 09.01.19р.

Завідувач кафедри

 доц. Фурдуй С.Б.
(підпис, ініціали, прізвище)

ПОГОДЖЕНО:

Голова науково-методичної ради
педагогічного факультету

 Пенькова С.Д.
(підпис, ініціали, прізвище)

Розробник програми:

Замашкіна Ольга Дмитрівна, кандидат педагогічних наук, доцент, доцент кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та фізичної культури

Рецензент програми:

Фурдуй Світлана Борисівна, кандидат педагогічних наук, завідувач кафедри соціальної роботи, соціальної педагогіки та фізичної культури

1. ОПИС ДИСЦИПЛІНИ

Найменування показників	Розподіл годин за навчальним планом	
	Денна	Заочна
Кількість кредитів: 4	Лекції:	
	16	4
Модулів: 1	Практичні заняття:	
Загальна кількість годин: 120	-	-
Рік вивчення дисципліни за навчальним планом: 1-2	Лабораторні заняття:	
	-	-
Семестр: 2-3	Семінарські заняття:	
	16	4
Тижневе навантаження (год.):	Консультації:	
- аудиторне: 2	-	-
- самостійна робота: 6	Індивідуальні заняття:	
Форма підсумкового контролю: залік	-	-
Мова навчання: українська	Самостійна робота:	
	88	112

2. МЕТА ДИСЦИПЛІНИ

Предмет вивчення навчальної дисципліни є: процес виникнення, становлення і розвитку соціальної педагогіки через доробок історичної персоналії як творця, виразника думки й практики своєї епохи.

Метою вивчення дисципліни є: ознайомити студентів з вітчизняними інноваційними процесами у соціальній роботі та виокремлення закономірностей соціального виховання в загальному процесі розвитку суспільства за рубежом та на території сучасної України, розвиток у майбутніх соціальних педагогів вміння аналізувати соціальні концепції і суспільні явища через доробок історичної персоналії та їх вплив на соціально-виховний процес

Передумови для вивчення дисципліни: оволодіння фаховими компетентностями, що формуються під час вивчення дисциплін «Історія соціальної роботи» та «Розвиток соціальної педагогіки в сучасному світі».

Міждисциплінарні зв'язки: проблематика курсу пов'язана з дисциплінами «Соціальна робота в Україні», «Зарубіжний досвід соціальної роботи».

3. ОЧІКУВАНІ РЕЗУЛЬТАТИ НАВЧАННЯ

1. *Знання:* основні проблеми взаємозв'язку теорії та практики історії соціальної роботи та соціальної педагогіки; історії розвитку соціальної роботи та виховання як в Україні, так і в зарубіжних країнах; сучасні уявлення про принципи державної політики у соціальній сфері; базові уявлення про основні закономірності, історичні та сучасні досягнення практичної соціально-педагогічної діяльності з дітьми, молоддю та іншими категоріями населення; про досвід соціально-педагогічної роботи в Україні та інших державах світу
2. *Уміння:* застосовувати основні терміни й поняття історії та теорії соціальної роботи в професійній діяльності; співвідносити принципи і проблеми основних сучасних світових теоретичних концепцій соціальної роботи та педагогіки з загальнонауковими принципами і концепціями; узагальнювати основні положення, головні принципи і проблеми практики соціально-педагогічної діяльності в межах різних теоретичних підходів різних епох; надавати об'єктивну оцінку проблемам професійного становлення соціальних працівників; самостійно опрацьовувати першоджерела, науково-популярну та довідкову літературу з тієї або іншої історико-соціальної проблематики; застосовувати базові знання в соціальній галузі, для освоєння загальнопрофесійної дисципліни
3. *Комунікація:* використовувати набуті знання при веденні наукових дискусій з актуальних проблем соціальної роботи; здатність генерувати нові ідеї й нестандартні підходи до їх реалізації (креативність); налагоджувати соціальну взаємодію, співробітництво, попереджати та розв'язувати конфлікти.
4. *Автономність та відповідальність:* виконувати індивідуальні науково-дослідні завдання з відповідної проблематики, виявляти самостійність і соціальну відповідальність, громадянські та патріотичні чесноти при виконанні функціональних обов'язків; створювати позитивний імідж професії, її статусу в суспільстві.

ТЕМАТИЧНИЙ ПЛАН ДИСЦИПЛІНИ

№ з/п	Назви тем	Кількість годин (денна форма навчання)						Кількість годин (заочна форма навчання)							
		Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота	Аудиторні	Лекції	Семінарські (практичні)	Лабораторні	Консультації	Індивідуальні заняття	Самостійна робота
1.	Тема 1. Соціальні концепції античних мислителів	4	2	2	-	-	-	10	1	1	-	-	-	-	11
2.	Тема 2. Особливості діяльності невіддільних	4	2	2	-	-	-	10	1	1	-	-	-	-	11

	інститутів – суб'єктів соціальної допомоги														
3.	Тема 3. Представники Стародавнього Китаю та східної церкви про соціальне виховання і педагогіку	4	2	2	-	-	-	10	1	1	-	-	-	-	11
4.	Тема 4 . Соціальне виховання та педагогіка у V-XVI ст..	4	2	2	-	-	-	10	1	1	-	-	-	-	9
5.	Тема 5. Соціально-педагогічні ідеї зарубіжної наукової думки XVII-XIX ст	4	2	2	-	-	-	10	1	-	1	-	-	-	15
6.	Тема 6. Становлення і розвиток соціального виховання в Україні	4	2	2	-	-	-	10	1	-	1	-	-	-	15
7.	Тема 7. Соціально-педагогічні дослідження в Україні у XX ст..	4	2	2	-	-	-	10	1	-	1	-	-	-	15
8.	Тема 8. Сучасна українська наукова думка про розвиток і становлення соціальної практики	4	2	2	-	-	-	14	1	-	1	-	-	-	11
Проміжний контроль		-	-	-	-	-	-	4	-	-	-	-	-	-	4
Разом:		32	16	16	-	-	-	88	8	4	4	-	-	-	112

5. ПРОГРАМА НАВЧАЛЬНОЇ ДИСЦИПЛІНИ

5.1. Зміст навчальної дисципліни за темами

Тема 1. Соціальні концепції античних мислителів

Соціальна допомога як система відносин підтримки не здатних до самозабезпечення людей. Види допомоги: державна соціальна допомога і філантропія. Теоретичні підходи до питання про роль і значення держави у відносинах в працях філософів Стародавньої Греції та Риму.

Тема 2. Особливості діяльності невідомих інститутів – суб'єктів соціальної допомоги

Зародження феномену «філантропія», «меценатство», їх застосування у працях Арістотеля, Цицерона, Фулідіда. Гай Юлій Цезар як меценат. Характеристика конфесійної допомоги. Нормативно-правова база відносин соціальної допомоги.

Тема 3. Представники Стародавнього Китаю та східної церкви про соціальне виховання і педагогіку.

Формування філософських напрямів – конфуціанство і даосизм у Стародавньому Китаї. Вчення Конфуція, Менцзи, Сюньцзи, Лао-цзи. Соціальне виховання у теоретичному доробку та практиці Василя Великого, Григорія Богослова, Івана Золотоуста.

Тема 4. Соціальне виховання та педагогіка у V-XVI ст..

Загальна характеристика соціального виховання епохи Середньовіччя.

Головні ідеї соціального виховання у поглядах мислителів доби Відродження (Е. Роттердамський, Ф. Рабле, М. Монтень). Соціалісти утопісти про соціальне виховання (Т.Мор, Т. Кампанелла). Соціально-педагогічні ідеї Я.А. Коменського. П. Наторп як засновник соціальної педагогіки. Історичні аспекти виникнення терміну. Джон Дьюї як представник прагматичної педагогіки з соціально-педагогічною спрямованістю

Тема 5. Соціально-педагогічні ідеї зарубіжної наукової думки XVII-XIX ст..

Створення Дж.Локком першої світської системи виховання та концепції усунення бідності. Ідея вільного та природовідповідного виховання в творчості Жан-Жака Руссо. Соціально-педагогічна діяльність зі створення філантропічних навчально-виховних закладів (філантропіни Базедова, «Новий інститут» Оуена, освітньо-виховних заклади І. Бецького). Характеристика соціально-педагогічних експериментів Й.Г. Песталоцці. Реалізація Ф. Фребелем ідей соціалізації дитини в умовах дитячого саду

Тема 6. Становлення і розвиток соціального виховання в Україні

Основні тенденції благодійності в Київській русі. Княжа підтримка і захист. Теоретичні аспекти соціальної роботи та їх висвітлення у творах письменників княжих часів. Приватна благодійність та філантропічна діяльність видатних українських меценатів.

Тема 7. Соціально-педагогічні дослідження в Україні у ХХ ст..

Основні напрями соціально-педагогічних досліджень ХХ ст.. Т.Г. Шевченко про соціальне виховання. Соціально-педагогічні ідеї К.Д. Ушинського. Філантропічна діяльність О. Духновича, Х. Алчевської, М. Корфа. Соціально-педагогічні погляди С. Русової. Втілення Янушем Корчаком соціально-педагогічних ідей у «Будинку сиріт».

Тема 8. Сучасна українська наукова думка про розвиток і становлення соціальної науки і практики

Соціально-педагогічні ідеї А.С. Макаренка. Сухомлинський як соціальний педагог. А. Капська як провідний фундатор соціальної педагогіки в Україні

5.2. Тематика семінарських занять

Тема 1. Особливості відносин соціальної допомоги у стародавніх державах

Тема 2. Філантропічні заходи як форма самовираження

Тема 3. Становлення християнсько-педагогічної думки

Тема 4. Соціально-педагогічні експерименти у V-XVI ст.

Тема 5. Соціально-педагогічні ідеї зарубіжної наукової думки XVII-XIX ст.

Тема 6. Теоретичні аспекти соціальної роботи та їх висвітлення у творах письменників княжих часів в Україні

Тема 7. Соціально-педагогічні ідеї видатних українських учених XIX-XX ст..

Тема 8. Соціально-педагогічні ідеї сучасних науковців України.

3. Організація самостійної роботи студентів

№ з/п	Вид роботи	Кількість годин		Форми звітності
		денна	заочна	
1.	Підготовка до лекційних та семінарських занять	20	20	Конспект
2.	Підготовка до проміжного контролю	4	4	Модульна контрольна робота
3.	Виконання індивідуальних завдань:			
	- опрацювання наукових статей;	24	24	Анотації наукових статей
	- підготовка реферату;	10	24	Реферат
	- підготовка до презентації результатів дослідження.	30	40	Презентація
	Разом	88	112	

Тематика індивідуальних завдань

Перелік наукових статей для самостійного опрацювання

Дічек Н. Ідеї А.Макаренка і соціальна педагогіка зарубіжжя (70-90-ті роки ХХ ст.) [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://ipa.udpu.edu.ua/article/viewFile/15037/12854>

Професор Алла Йосипівна Капська: біобібліографічний покажчик / упоряд. бібліогр. покажчика Н. І. Тарасова; ред. Л. В. Савенкова; Міністерство освіти і науки України, Національний педагогічний університет імені М. П. Драгоманова. – К. : Вид-во НПУ імені М. П. Драгоманова, 2009. – 122 с. – Серія “Вчені НПУ імені М. П. Драгоманова”. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://enpuir.npu.edu.ua/bitstream/123456789/2245/3/Kapska.pdf>

Савельчук, І. Б., 2016. Підготовка соціальних працівників за сучасних умов: Інноваційні тенденції. Вісник Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова, Педагогічні науки, 1 (83), с.120-125. [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/21947/1/22.pdf>

Реалізація педагогічних ідей К.Д.Ушинського в освіті сьогодення [Електронний ресурс].- Режим доступу: <http://eprints.zu.edu.ua/20366/1/2015.pdf>

Янкович О.І. Проблеми соціально-педагогічної роботи з сім'єю у творчості В.Сухомлинського // Наукові записки ТДПУ. Серія: Педагогіка. – 2002. №5. – С.89-92.

Тематика рефератів

1. Стародавні цивілізації - джерело філософського підґрунтя соціального виховання
2. Т.Г. Шевченко - ідеал втілення українського національного духу
3. Розвиток провідних напрямів соціально-педагогічних досліджень XVIII-XIX ст. в Україні
4. Світська система виховання та концепції усунення бідності Дж.Локка
5. Ідея вільного та природовідповідного виховання в творчості Жан-Жака Руссо
6. Зарубіжні педагоги-реформатори початку XX ст. про громадське виховання та вплив середовища на формування особистості (Дж.Дьюї, Г.Кершенштейнер, Вільгельм Лай, М.Монтессорі)
7. Втілення Я.Корчаком соціально-педагогічних ідей у «Будинку сиріт»;
8. Громадянське виховання у педагогічній системі В.Сухомлинського
9. Характеристика проблемного кола сучасних наукових досліджень у соціальній роботі в Україні
10. А.Капська як фундатор соціальної роботи/педагогіки в Україні

Результати власного індивідуального дослідження студенти презентують на семінарському занятті (обсяг презентації – не менше 18-20 слайдів).

6. ФОРМИ ПОТОЧНОГО ТА ПІДСУМКОВОГО КОНТРОЛЮ

- 6.1. *Форми поточного контролю:* семінарські заняття, індивідуальні завдання.
- 6.2. *Форми проміжного контролю:* модульна контрольна робота.
- 6.3. *Форми підсумкового контролю:* залік.

7. ЗАСОБИ ДІАГНОСТИКИ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

Під час поточного контролю оцінюються відповіді студента на семінарських заняттях, результати самостійної роботи з науковою літературою, а також якість виконання студентом індивідуального завдання у вигляді реферату та його презентації.

Модульна контрольна робота проводиться в письмовій формі та включає два теоретичні питання, відповіді на які дають можливість оцінити рівень оволодіння теоретичним матеріалом з сучасних актуальних проблем соціальної роботи, як теорії так і практики.

Зразок варіанту модульної контрольної роботи:

1. Дж.Дьюї як представник прагматичної педагогіки з соціально-педагогічною спрямованістю.
2. Філантропічна діяльність Х. Алчевської.

8. КРИТЕРІЇ ОЦІНЮВАННЯ РЕЗУЛЬТАТІВ НАВЧАННЯ

8.1. Шкала та схема формування підсумкової оцінки

Переведення підсумкового балу за 100-бальною шкалою оцінювання в підсумкову оцінку за традиційною шкалою

Підсумковий бал	Оцінка за традиційною шкалою
90-100	зараховано
70-89	
51-69	
26-50	не зараховано
1-25	

Схема розподілу балів

Максимальна кількість балів	70 балів (поточний контроль) – середньозважений бал оцінок за відповіді на семінарських заняттях та виконання індивідуальних завдань, який переводиться у 100-бальну шкалу з ваговим коефіцієнтом 0,7	30 балів (проміжний контроль) – за результатами виконання модульної контрольної роботи
Мінімальний пороговий рівень	35 балів (поточний контроль)	16 балів (проміжний контроль)

8.2. Критерії оцінювання під час аудиторних занять

Оцінка	Критерії оцінювання навчальних досягнень
5 балів	Оцінюється робота студента, який у повному обсязі володіє навчальним матеріалом, вільно, самостійно та аргументовано його викладає, глибоко та всебічно розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову та додаткову літературу, вільно послуговується науковою термінологією, розв'язує задачі стандартним або оригінальним способом, наводить аргументи на підтвердження власних думок, здійснює аналіз та робить висновки.
4 бали	Оцінюється робота студента, який достатньо повно володіє навчальним матеріалом, обґрунтовано його викладає, в основному розкриває зміст теоретичних запитань та практичних завдань, використовуючи при цьому обов'язкову літературу, розв'язує задачі стандартним способом, послуговується науковою термінологією. Але при висвітленні деяких питань не вистачає достатньої глибини та аргументації, допускаються при цьому окремі неістотні неточності та незначні помилки.
3 бали	Оцінюється робота студента, який відтворює значну частину навчального матеріалу, висвітлює його основний зміст, виявляє елементарні знання окремих положень, записує основні формули, рівняння, закони. Не здатний до глибокого, всебічного аналізу, обґрунтування та аргументації, не користується необхідною літературою, допускає істотні неточності та помилки.
2 бали	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом у достатньому обсязі, проте фрагментарно, поверхово (без аргументації та обґрунтування) викладає окремі питання

	навчальної дисципліни, не розкриває зміст теоретичних питань і практичних завдань.
1 бал	Оцінюється робота студента, який не в змозі викласти зміст більшості питань теми та курсу, володіє навчальним матеріалом на рівні розпізнавання явищ, допускає істотні помилки, відповідає на запитання, що потребують однослівної відповіді.
0 балів	Оцінюється робота студента, який не володіє навчальним матеріалом та не в змозі його висвітлити, не розуміє змісту теоретичних питань та практичних завдань.

8.3. Критерії оцінювання індивідуальних завдань

Вид	Максимальна кількість балів
Анотування наукових статей	5
Реферат	10
Презентація	5

Критеріями оцінювання *анотацій наукових статей* є вміння студента стисло визначати ключові позиції, які викладені автором у статті. Оцінювання *реферату* здійснюється за такими критеріями: самостійність та оригінальність дослідження, виконання поставлених автором завдань, здатність здійснювати узагальнення на основі опрацювання теоретичного матеріалу та відсутність помилок при оформленні цитування й посилань на джерела. Критеріями оцінювання *презентації* є її відповідність змісту доповіді студента за матеріалами дослідження та оригінальність візуального представлення.

8.4. Критерії оцінювання модульної контрольної роботи

Максимальна кількість балів за відповідь на 1 питання складає 15 балів. Критеріями оцінювання є: повнота відповіді, здатність критичного аналізу теоретичного матеріалу, вміння наводити аргументи та робити висновки.

8.5. Критерії оцінювання під час підсумкового контролю

Підсумкова оцінка виставляється за результатами поточного та проміжного контролю.

9. ІНСТРУМЕНТИ, ОБЛАДНАННЯ ТА ПРОГРАМНЕ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ, ВИКОРИСТАННЯ ЯКИХ ПЕРЕДБАЧАЄ НАВЧАЛЬНА ДИСЦИПЛІНА

Технічні засоби для демонстрування презентацій (ноутбук, проектор), веб-сервіс Google Classroom.

10. РЕКОМЕНДОВАНІ ДЖЕРЕЛА ІНФОРМАЦІЇ

10.1. Основні джерела

1. Басов Н. Ф. История социальной педагогики / Басов Н. Ф., Басова В. М., Кравченко А.Н. – М., 2007. – 256 с.
2. Горілий А.Т. Історія соціальної роботи в Україні (конспект лекцій).- Тернопіль: ТАНГ, 2010.-68 с.
3. Історія, теорія і практика соціальної роботи в Україні: навчальний посібник для студентів вищих навчальних закладів / упорядники: С. Я. Марченко, М. С. Кратінов, Л. Ц. Ваховський, О. П. Песоцька, В. О. Кратінова, О. Л. Караман. – Луганськ : Альма-матер, 2005. – 408 с.
4. Кузьмин К. В. История социальной работы за рубежом и в России (с древности и до начала XX века): учебное пособие / Кузьмин К. В., Сутырин Б. А. – М: Академический проект. –2005. – 624 с.
5. Сбруєва А.А., Рисіна М.Ю. Історія педагогіки у схемах, картах, діаграмах: Навчальний посібник. — Суми: СумДПУ, 2000.
6. Соціальна робота в Україні. Навч. посіб /І.Д. Зверева, О.В.Безпалько, С.Я. Харченко та ін . За заг. ред. І.Д. Зверевої, Г.М. Лактіонової - К.: Центр навч. літ., 2004. - 256 с
7. Теорія та історія соціального виховання : навч. посіб. \ уклад. О.О. Кравченко. – Умань, 2013.

10.2. Допоміжні джерела

1. Безпалько О.В. Соціальна педагогіка: схеми, таблиці, коментарі. - Навчальний посібник (для студентів вищих навчальних закладів). — К.: Центр учбової літератури, 2009. — 208 с.
2. Кубіцький С. Історія соціальної роботи в зарубіжних країнах в схемах і таблицях. - Навчальний посібник. — К.: ДАКККіМ, 2010. — 124 с.
3. Попович Г.М. Історія соціальної роботи в Україні і за рубежом: Навчально-методичний посібник.- Ужгород: Гражда, 2000.- 143с.
4. Сбруєва А.А., Рисіна М.Ю. Історія педагогіки у схемах, картах, діаграмах: Навчальний посібник. — Суми: СумДПУ, 2000.
5. Сухомлинський В.О. Батьківська педагогіка. – К.: Радянська школа, 1978. – 263с.
- 6.. Сухомлинський В.О. Народження громадянина//Там само.–Т.3. – С.283-582.
7. Сухомлинський В.О. Серце віддаю дітям // Там само. – Т. 3. –С.7-279.
8. Сухомлинський В.О. Сто порад учителю. – К.: Радянська школа, 1988. – 304с. – С. 308-316.

10.3. Інтернет-ресурси

dspace.udpu.org.ua – Інституційний репозитарій УДПУ

<http://buklib.net/books/21983/>

<http://dls.udpu.org.ua/>

<http://www.info-library.com.ua>

<http://www.nbu.gov.ua>

library.udpu.org.ua – Наукова бібліотека УДПУ

www.nbu.gov.ua – Національна бібліотека України імені В.І. Вернадського

